

JONATHAN
COE

Bournville

Un roman din șapte ocazii

Traducere din limba engleză
de Radu Paraschivescu

POLIROM
2026

2

În dimineața zilei de luni, 7 mai, tot nu existau știri precise. Se părea că războiul se încheiase, dar pacea încă nu începuse. Oamenii deveneau agitați și așteptau nerăbdători un anunț. Trebuiau să meargă mai departe la muncă? Și când urma să li se dea voie să sărbătorească? Doar aveai dreptul, după aproape șase ani de sacrificii și privațiuni, să cânti, să faci un foc de tabără și să ții cârciumile deschise până târziu, nu? Sporovăind peste gard, domnul Farthing, vecinul lui Samuel, spuse că era mai mare rușinea, futu-i (pardon de expresie), iar Sam se declară de acord și zise că guvernul o căuta cu lumânarea dacă nu lăsa lumea să-și dea frâu liber și să petreacă o zi sau două. Oamenii aveau să-și aducă aminte la apropierea alegerilor.

Doll avea o mulțime de păreri despre politică, dar nu i se cerea niciodată să ia parte la asemenea discuții. În timp ce soțul ei și domnul Farthing puneau lumea în ordine peste gard, ea se uită la ceasul cu pendulă din vestibul și se duse să-și ia mătura din dulapul de sub scară. Era un om al tabieturilor. La unsprezece fără un sfert în fiecare zi a săptămânii, ieșea să măture în fața intrării și avea un motiv precis pentru asta: era ora la care elevii școlii de peste drum aveau pauza de dimineață. Îi plăcea să iasă chiar înainte să înceapă pauza, astfel încât să aibă întâi de toate câteva minute în

care să se delecteze cu liniștea obișnuită și răsunătoare din Bournville la ora aceea a dimineții. Pe urmă auzea clopoțelul învățătoarei și imediat după aceea începea: trăncăneala care creștea treptat a vocilor stridente, la început înăbușite și greu deslușibile, apoi dintr-odată limpezi, când ușile de la intrarea principală a școlii se dădeau în lături și optzeci și șapte de copii năvăleau afară spre locul de joacă. Lui Doll îi plăcea liniștea care acoperea satul ca o pătură în cea mai mare parte a zilei, însă hărmălaia următoarelor cincisprezece minute îi plăcea și mai mult. Îi plăceau tăraboii copiilor care se strigau unul pe altul, țipetele ascuțite de surescitare, îngânarea poezioarelor pentru copii, a cântecelor batjocoritoare și a celor de la săritul corzii. Nu c-ar fi putut vreunul dintre sunetele acelea să se audă deslușit sau separat de celelalte: totul se contopea într-un cor unic, un potpuriu minunat și haotic de glasuri de copii (chit că Doll știa de asemenea – iar asta îi sporea considerabil plăcerea ascultării – că pe undeva pe-acolo era și vocea propriei fiice, deși nu o deslușea). Stând la intrarea din față, cu mătura în mână, ascultând zvonul îndepărtat al vocilor de copii, Doll simțea că trăiește concomitent în trecut, prezent și viitor: îi amintea de propria ei copilărie, de propriile ei zile de școală, cu peste treizeci de ani în urmă, de mica școală primară de pe lângă biserică din Wellington, în Shropshire, o amintire veche, dar vie, însă îi aducea aminte de asemenea că tocmai copiii ăștia care strigau și cântau erau cei care aveau să poarte pe umeri următorii câțiva ani, reconstruind țara după cei șase ani de prăpăd, făcând ca amintirea războiului să fie dată uitării. Trecut, prezent și viitor: asta auzea Doll în larma glasurilor de copii venind dinspre locul de joacă în pauza de dimineață.

Ca un râu care murmură, ca fluxul care se apropie de țărm, un contrapunct îndepărtat al foșnetului scos de mătura ei la intrare, cu o voce fără trup, șoptindu-i la ureche, iar și iar, aceeași mantră: *Totul se schimbă și totul rămâne la fel.*

*

Fiind o persoană cu tabieturi, Doll ieși pe ușa din față și în dimineața următoare la unsprezece fără un sfert, deși știa foarte bine că de data asta nu era niciun copil. Școlile erau închise astăzi. Și totuși, liniștea din Bournville părea mai profundă ca niciodată – chiar și în dimineața aceasta crucială. Anunțul fusese făcut în sfârșit la radio ieri-seară: două zile de sărbătoare. Însă toți cei care se așteptau să vadă încăierări între bețivi sau dansuri spontane pe trotuarele acestor străzi liniștite și mărginite de copaci, cu șiruri după șiruri de case placide, imperturbabile, aveau să fie dezamăgiți. Drumurile erau parcă și mai pustii decât de obicei. Liniștea era parcă și mai adâncă. Și se destrămă, de fapt, abia după ce Doll termină de măturat și se pregăti să intre în casă: chiar atunci auzi pași și, întorcându-se să vadă ai cui erau, îl remarcă pe domnul Tucker de la numărul 18 trecând prin dreptul ei. Purta melon și cel mai gros pardesiu de lână, în ciuda căldurii.

— 'Neața, domnu' T, zise ea, dornică de flecăreală. Ce faceți în hainele de oraș în dimineața asta? Nu v-a spus nimeni?

— Nu mi-a spus, răspunse el, cu obișnuita voce afectată și permanent indignată. Am luat tramvaiul până în oraș ca de obicei și abia când am ajuns la birou mi-am dat seama că e ceva în neregulă. Ușa de la intrare încuiată și nicio explicație. Ar fi fost *frumos* să existe un anunț pe ușă. Dura câteva secunde.

— Păcat. Ați bătut drumu' de pomană. Și-or fi zis c-a aflat toată lumea de la radio.

— Eu nu am radio, spuse domnul Tucker.

— Of. Acum aveți două zile libere și puteți să vă distrați la un loc cu ceilalți. Diseară o să fie un foc de tabără la Rowheath.

— O să găsesc ceva mai bun de făcut, zise domnul Tucker. N-o să fie greu.

Era pe punctul să-și vadă de drum, dar până și el observase că ținuta lui Doll avea ceva neobișnuit și nu-și putu înfrâna curiozitatea.

— Doamnă Clarke, pot să vă întreb ce e lucrul acela de pe cap?

Se referea la o pagină de ziar pliată într-un coif triumghiular grosier, împodobit cu panglici roșii, albe și albastre colorate cu creionul, care stătea cocoțat pe părul roșcat al lui Doll.

— E o pălărie, spuse ea. Mary face-ntruna de azi-dimineață. S-o rog să vă facă una?

— Mulțumesc, nu, zise el. Apreciez că e vremea să sărbătorim, dar să nu uităm – există ceva care se cheamă demnitate. Demnitatea înainte de toate.

Merse mai departe, împiedicându-se scurt de rădăcina teiului care începuse să iasă de sub trotuar. Doll se strădui din răspuțeri să nu râdă, pe când el se prefăcea că nu se întâmplase nimic și își vedea de drum. Se uită la silueta lui care se îndepărta, reflectând că era un om misterios de-a binelea, dar fără să supere pe nimeni, trăind singur la numărul 18 și nefăcând vreodată gălăgie sau mizerie, păstrându-și grădina frumoasă și îngrijită, și toată lemnăria de la ferestre și de la uși vopsită o dată la doi sau la trei ani. Chiar avea noroc cu vecinii. Bournville era un sat cu lume bună. Oamenii de acolo erau peste ceilalți, iar asta era important pentru Doll, care nu simțise vreodată o

urmă de contradicție între principalele ei trei obiecte ale credinței: creștinismul, socialismul și snobismul.

Îl văzu pe domnul Tucker cum deschide ușa de la intrare, întorcându-se ca să arunce o ultimă privire dezaprobatoare pălăriei ei de hârtie înaintea să dispară înăuntru. Pașii lui aproape că nu se auzeau, dar acum, că intrase în casă, liniștea absolută și neobișnuită păru să se lase din nou aproape instantaneu.

Ce atmosferă stranie era astăzi în sat. Toți păreau tulburați, pe jumătate incitați și pe jumătate vlăguiți, ca și cum ar fi fost prinși între bucuria că războiul se terminase în cele din urmă și libertatea de-a recunoaște, în sfârșit, ce calvar fusese și de-a reacționa abandonându-se unei tristeți ostenite. Doll însăși simțea că n-are astâmpăr. Abia aștepta focul de tabără din seara aceea de la Rowheath, dar, în afară de asta, ce trebuiau să facă? În ce fel trebuia să treacă ziua? Lui Sam i se spusese să-și ia liber de la muncă și stătea acum în sufragerie, cufundat în paginile cărții de benzi desenate a lui Mary. Întorcându-se în casă, Doll își iți capul pe după ușa sufrageriei, se uită la el și la început se enervă văzându-l tolănit în fotoliu, fără să știe că era și ea acolo, cu privirea fixată mulțumit pe o revistă de benzi desenate pentru copiii de zece ani, dar se îmblânzi când îi văzu zâmbetul de pe față, licărul de bucurie copilărească din priviri în timp ce urmărea ultimele isprăvi ale lui Desperate Dan și pofta cu care înfuleca multe plăcinte cu carne de vită. Se bucura la gândul că, în adâncul inimii, Sam era tot copil și merita un strop de plăcere nevinovată după toate cele prin care trecuse în ultimii câțiva ani, toate nopțile petrecute pe acoperișul Uzinei, căutând să vadă incendiile din oraș provocate de avioanele

care atacau, când ar fi trebuit să fie acasă, în tihna căminului, cu ea. (În majoritatea nopților, în loc să-l aibă alături în pat pe soțul ei, lipit de rotunjimile corpului său, cum s-ar fi convenit, o avusese pe Mary, ghemuită ca o minge, ținându-l strâns pe Little Ted la pieptul ei care se ridica și se lăsa încet, adormind-o pe Doll fără voia ei, prin mișcarea ritmică a respirației inocente și șuierătoare.) Așa că, în loc să-l dojenească, se mulțumi să-l tachineze:

— Te pui la punct cu lecturile, nu?

Sam tresări și lăsă revista de benzi desenate în poală.

— Mi-ai spus c-o să-ncepi să citești cărți de istorie. Și c-o să mai faci o încercare cu *Război și pace*.

— O să fac. Imediat cum o să am un pic de timp.

Doll puse mâna pe revista de benzi desenate.

— „Motanul Korky“, citi ea, după care recită versurile de la începutul desenului de pe prima pagină. „Korky-al nostru-i vânător și ușor i-e pasul, / A luat prada cea mai mare folosindu-și nasul.“

Aruncă revista înapoi în poala soțului ei.

— Om în toată firea și citești chestii de-astea!

— De-asta ai venit? Să te iei de mine?

— Nu, am venit să văd unde-i Mary. Credeam că face pălării.

— A terminat. S-a dus în grădină.

— Păi, nu poate să stea afară toată ziua. Mai are de făcut niște lucruri.

— Pentru Dumnezeu, femeie, strigă Sam exasperat, azi e o zi specială. Toată lumea ar trebui să sărbătorească.

— Ei bine, doamna Barker vine la cinci jumate, la fel ca-n fiecare marți. Și sunt zile bune de când n-am mai auzit-o pe Mary că repetă.